

DOI: 10.30495/jss.2023.1987654.1562

Research Paper

Analysis of high-risk behavior experience among youth with emphasis on parent-child conflict

Sepide Nasiri

Ph. D. Student in Psychology, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran.

Nemat Sotoudeh Asl

Associate Professor, Department of Psychology, Faculty Member, Islamic Azad University, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran (Corresponding another).

E-mail: sotodeh2@semums.ac.ir

Faezeh Jahan

Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty Member, Islamic Azad University, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran.

Ali Asghar Firouzjaeian

Associate Professor, Department of social science, Faculty Member, university of Mazandaran, Babolsar, Iran.

Risky behavior among teenagers is one of the common social harms of today's society. Accordingly, it is very important to deal with the factors affecting it. The purpose of this study was to investigate the effect of adolescent conflict with family on high-risk behaviors among high school students. The research method was survey, and the data were obtained using a researcher-made questionnaire from 385 students with the cluster random sampling method. Findings indicated meaningful and positive correlation between adolescent conflict with family (conflict with mother and father) and experience of student risky behavior. Test of theoretical model show that, effect of conflict with family on risky behavior is positive and meaningful (Beta=-0.37). Also, model is fit ($R^2 = 0.11$). So the more parent-child conflict, the more high risky behavior will be among youths. It is so important to enhance self-treating skills among students and family social skill to prevent risky behavior among youths.

Conflict of interest:

ACCORDING TO THE AUTHORS, THE ARTICLE DID NOT HAVE ANY CONFLICT OF INTEREST.

Key words: *High Risk Behaviors, Conflict with Parent, High School Students, Amol.*

تحلیل تجربه رفتار پرخطر در میان نوجوانان با تاکید بر تعارض فرزندان با والدین

سپیده نصیری^۱

نعمت‌الله ستوده اصل^۲

فائزه جهان^۳

علی اصغر فیروزجائیان^۴

تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۱۴۰۲/۴/۱۷

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۳/۱۱

چکیده

رفتارهای پرخطر در میان نوجوانان یکی از آسیب‌های اجتماعی شایع جامعه امروز است. بر همین اساس پرداختن به عوامل موثر بر آن از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد. هدف این تحقیق بررسی تاثیر تعارض فرزندان با والدین بر تجربه رفتارهای پرخطر در میان دانش‌آموزان می‌باشد. این تحقیق به روش پیمایش صورت گرفت. جامعه آماری تحقیق دانش‌آموزان دختر و پسر دوره متوسطه دوم می‌باشند. اطلاعات تحقیق به روش پرسشنامه از میان ۳۸۵ نفر از دانش‌آموزان با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای گردآوری گردید. یافته‌ها نشان می‌دهد که آزمون همبستگی میان تعارض فرزندان با والدین (تعارض با مادر و پدر) و تجربه رفتار پرخطر آنان معنی‌دار با جهت مثبت می‌باشد. هم‌چنین آزمون مدل نشان از برازش مدل تجربی تحقیق دارد ($R^2 = 0.11$). آزمون مدل نظری نشان می‌دهد که تعارض فرزندان با والدین تأثیری معنی‌دار و مثبت با تجربه رفتار پرخطر دانش‌آموزان دارد ($Beta = -0.37$). بنابراین در خانواده‌هایی که تعارضات ولد- فرزندى بیشتر باشد فرزندان بیشتر در معرض رفتارهای پرخطر قرار می‌گیرند. در همین راستا پرداختن به بحث مهارت اجتماعی خانواده و افزایش مهارت‌های خود مراقبتی در میان دانش‌آموزان از اهمیت بالائی در جهت پیشگیری از آسیب‌های رفتار پرخطر برخوردار می‌باشد.

واژگان کلیدی: رفتارهای پرخطر، تعارض با والدین، دانش‌آموزان دوره متوسطه، آمل.

۱. دانشجوی دکتری، گروه روان‌شناسی، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران.

۲. دانشیار، گروه روان‌شناسی، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران (نویسنده مسئول).

E-mail: sotodeh2@semums.ac.ir

۳. استادیار، گروه روان‌شناسی، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران.

۴. دانشیار، گروه علوم اجتماعی، دانشگاه مازندران، بابل، ایران.

طرح مسأله

آسیب‌ها اجتماعی به اشکال مختلف گروه‌های اجتماعی را به خود درگیر کرده است. به طوری که برخی از این آسیب‌ها به دلیل گسترش بالا و تاثیرات مخرب آن به مسأله اجتماعی بدل می‌شوند. یکی از این آسیب‌های اجتماعی رفتارهای پرخطر^۱ می‌باشد که در سال‌های اخیر انواعی از آن شیوع بالایی به خصوص در میان نوجوانان و جوانان یافته است به طوری که پیامدهای ناگوار آن‌ها تاثیرات مخربی در جامعه بر جای گذاشته است.

تعاریف مختلفی از رفتار پرخطر ارائه شده است. رفتارهای پرخطر رفتاری با ریسک بالا است که به لحاظ اجتماعی غیر قابل پذیرش بوده و نتایج منفی به دنبال دارد و در آن اقدامات احتیاطی صورت نمی‌گیرد، مانند رانندگی پرسرعت، نوشیدن الکل، مصرف مواد مخدر، سکس بدون محافظ (۱۸). رفتارهای پرخطر سنین جوانی و نوجوانی عمدتاً در شش مقوله قرار می‌گیرند که عبارتند از: استعمال دخانیات، اعتیاد و سوء مصرف مواد، رفتارهای جنسی ناسالم، کم تحرکی جسمی، تغذیه ناسالم و رفتارهای مرتبط با صدمات و جراحات (۳). سطح شیوع هر کدام از این رفتارها بر حسب سن، جنسیت و هم‌چنین نوع جامعه‌ای که فرد زندگی می‌کند متفاوت است.

پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد بروز رفتارهای پرخطر در میان نوجوانان در ایران رو به افزایش است. بررسی ادبیات خارجی نشان می‌دهد که هم تنوع تجربه رفتارهای پرخطر در میان نوجوانان در جهان بیشتر شده است و هم میزان درگیری نوجوانان در انواعی از رفتارهای پرخطر (۳۶). این در حالی است که سن اولین درگیری در انواعی از رفتارهای پرخطر پایین گزارش شده است. مثلاً نتایج تحقیق شارپووا^۲ و همکاران (۲۹)، در میان دانش‌آموزان متوسطه در آمریکا نشان می‌دهد که میانگین سنی وزنی برای اولین استفاده ۱۲/۶ سال برای سیگار، ۱۳/۸ سال برای سیگار برگ، ۱۳/۴ سال برای تنباکوی بدون دود، ۱۴/۱ سال برای قلیان و ۱۴/۱ سال برای سیگار الکترونیکی بوده است. در تحقیقات داخلی نیز انواعی از رفتارهای پرخطر در میان جوانان گزارش شده است. از جمله این موارد می‌توان به اعتیاد (۱۰)، افزایش روابط جنسی پیش از ازدواج در ایران که در تحقیقات محمدخانی (۲۰)، و آزاد ارمکی و همکاران (۱)، گزارش شده است. باریکانی (۴)، سن شروع کشیدن سیگار را ۱۴ سالگی و سن نوشیدن الکل را ۱۷ سالگی گزارش نموده است. رحمانی و همکاران (۲۶)، مصرف قلیان را دارای بیشترین استفاده در میان جوانان ۱۵ تا ۱۹ ساله گزارش کرده‌اند. سلیمانی‌نیا و همکاران (۳۱)، شیوع رفتارهای پرخطر در میان پاسخگویان را ۷/۴۴ درصد گزارش کرده‌اند.

رفتارهای پرخطر تحت تاثیر عوامل متعددی قرار دارد. یکی از متغیرهای تاثیرگذار در این زمینه تعارض نوجوانان با والدین می‌باشد. شیوه تعامل فرزندان با والدین می‌تواند مستقیماً در چگونگی مواجهه

^۱. High risk behavior

^۲. Sharapova

آن‌ها با آسیب‌های اجتماعی تاثیر داشته باشد. در واقع محیط‌هایی که با چالش مواجه هستند رفتار پرخطر بیشتری توسط افراد در آن‌ها تجربه می‌شود. ترزیان^۱ و همکاران (۳۲)، در یافته‌ای اثرات مضر مواجهه با خشونت اجتماعی برای برخی از نوجوانان که در محله‌های پرخطر زندگی می‌کنند، تأیید کرده‌اند. در تحقیق دیگری تفاوت اثربخشی شیوه‌های فرزندپروری بر اساس شرایط محله و زمینه‌های اجتماعی آشکار شد (۱۴). همچنین رابطه معناداری بین کیفیت ارتباط و فرآیندهای خانوادگی با سلامت رفتاری نوجوانان یافت شد (۱۳). در تحقیقی که توسط اسموگفسکی و همکارانش بر روی نمونه‌ای از جوانان روستایی انجام شده است تاثیر کیفیت روابط والدین و فرزندان بر پیامدهای رشد نوجوان، به ویژه سلامت روانی آن‌ها تأیید شده است (۳۰).

شیوع در حال گسترش انواع رفتارهای پرخطر به خصوص در میان نوجوانان در سال‌های اخیر یکی از چالش‌های جدی در حوزه پرورش و سلامت جسمی و روانی آن‌ها می‌باشد. اطلاعات نشان می‌دهد که امروزه دانش‌آموزان چه در مدرسه و چه در بیرون آن با مخاطرات و آسیب‌های مختلف روبرو می‌باشند. مواجهه با قلدری و خشونت در مدرسه و بیرون مدرسه، آسیب‌های جنسی، در معرض انواع مواد مخدر و مشروبات الکلی بودن نمونه‌هایی از مخاطرات و آسیب‌هایی است که دانش‌آموزان با آن‌ها مواجه‌اند. این نوع رفتارها به دلیل آسیب‌زا بودن به خصوص در شرایط بلوغ و رشد از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشند. در این میان نقش خانواده به خصوص والدین و نوع تعاملاتی که آنان با فرزندان خود دارند بر خود مراقبتی آنان در برابر انواع رفتارهای پرخطر از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد. تعاملات منفی خانوادگی در قربانی شدن کودکان به خصوص در رابطه با رفتارهای پرخطر تأثیر دارد (۲۲). فقدان روابط سازنده و همراه با تعارض فرزندان با والدین نقش مهمی در گرایش جوانان به انواعی از رفتارهای پرخطر از جمله آزار، خشونت و قلدری در میان فرزندان دارد (۱۹)، و در سال‌های بعد نوجوانان را درگیر انواعی از مسائل از جمله افسردگی، اضطراب، شرط‌بندی، درگیری با پلیس، و تشدید مصرف الکل می‌کند (۶). بر همین اساس در این تحقیق تلاش می‌شود به بررسی تاثیر تعارض فرزندان با والدین بر تجربه رفتار پرخطر دانش‌آموزان دوره متوسطه شهر آمل بپردازیم.

ادبیات تحقیق و ارائه مدل

در رابطه با رفتار پرخطر و عوامل موثر بر آن در ادبیات خارجی تحقیقات مختلفی به خصوص در سال‌های اخیر صورت گرفته است. این تحقیقات یا در مورد میزان شیوع انواع رفتارهای پرخطر در میان جوانان و نوجوانان (۲۵) و (۲۹)، یا عوامل موثر بر این نوع از رفتارها (۳۶) و (۲۵)، یا پیامدهای این نوع رفتارها در میان نوجوانان و جوانان (۳۰) و (۵)، پرداخته‌اند که در ادامه به توضیح چند نمونه مرتبط با نقش تعارضات در خانواده بر رفتار پرخطر در میان نوجوانان می‌پردازیم.

^۱ Terzian

یکی از نظریه‌پردازانی که در مورد نقش خانواده بر انحراف و بزهکاری فرزندان نظریه‌پردازی کرد ویلیامز هال^۱ (۳۴)، می‌باشد. به نظر او وقتی خانواده با یکی از پنج وضعیت زیر مواجه می‌شود امکان بزهکاری فرزندان بیشتر می‌شود: الف) خانواده گسسته شده. ب) کشش یا فشار خانواده. ج) انضباط و روابط خانواده. د) مجرمیت در خانواده. هـ) اهمال و غفلت. نکته کلیدی در همه این وضعیت‌ها فقدان روابط گرم و صمیمی میان والدین و هم‌چنین میان والدین و فرزندان می‌باشد. این موضوع به خصوص در وضعیت فشار همراه با انوعی از چالش‌های روانی از جمله تعارضات و پرخاشگری میان اعضای خانواده می‌باشد که پیامد آن‌ها آسیب‌پذیری و بزهکاری فرزندان می‌باشد. تحقیقات مختلف نظریه هال را تأیید کرده‌اند.

مثلاً تحقیق مورلی و همکاران^۲ (۲۲)، نشان می‌دهد که تعارضات میان والدین و هم‌چنین میان فرزندان و والدین در سنین پایین موجب افزایش اضطراب و چالش‌های روانی دیگر در کودکان می‌شود. این افراد ساده‌تر از دیگران در معرض رفتارهای پرخطر قرار می‌گیرند. هم‌چنین تحقیق لیو و همکارانش^۳ (۱۹)، در میان نوجوانان چینی نشان می‌دهد که رابطه بازدارنده‌ای میان حمایت خانواده و تجربه رفتار پرخطر وجود دارد در حالی که تعارض والد-فرزندی نقش تقویت‌کنندگی در رفتار پرخطر نوجوانان دارد. در عین حال خودکنترلی به عنوان متغیری تأثیرگذار و بازدارنده در این رابطه می‌تواند نقش بازی کند. گاسی و تلزر^۴ (۱۲)، به بررسی نقش زمینه اجتماعی یا محوریت خانواده برگرایش نوجوانان به رفتار پرخطر پرداختند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که در خانواده‌هایی که تعارضات کمتری مشاهده شده است بچه‌ها تصمیم کمتری نسبت به خانواده‌های دارای تعارضات بیشتر در تجربه رفتارهای پرخطر داشته‌اند.

هم‌چنین در مطالعات داخلی نیز تحقیقات مختلف به بررسی رفتارهای پرخطر پرداخته‌اند. هر چند تحقیقات موجود کمتر به نقش تعارضات فرزندان با والدین بر تجربه رفتار پرخطر در میان نوجوانان پرداخته‌اند. در تحقیقی که در شهر تهران انجام شده است وجود تعارض میان فرزندان و والدین تأیید شده است. بیشترین حوزه تعارض میان فرزندان و والدین در حوزه سبک زندگی، دوستی دختر با پسر، سیگار کشیدن و مصرف مشروبات الکلی بوده است. تغییر سریع هنجارها و ارزش‌های فرهنگی در نتیجه فردگرایی و مدرنیته از دلایل ایجاد تعارض میان والدین و فرزندان بوده است (۲۱). از طرف دیگر عوامل اجتماعی، اقتصادی و خانوادگی نقش مهمی در سوگیری رفتاری افراد به عهده دارند. اغلب نوجوانان با خانواده، جامعه و بستگان دچار چالش هستند و ممکن است فشار این مشکلات، نوجوان را در مرحله تصمیم‌گیری به سمت رفتارهای پرخطر بکشانند (۸). در تحقیقی که توسط خواجه‌نوری و دهقانی (۱۷)، در میان ۱۲۵۰ نفر از دانش‌آموزان شهر شیراز انجام شد رابطه تعارضات خانوادگی و رفتارهای تهاجمی

¹. Willams hall

². Morelli & etc

³. Liu & etc

⁴. Guassi & Telzer

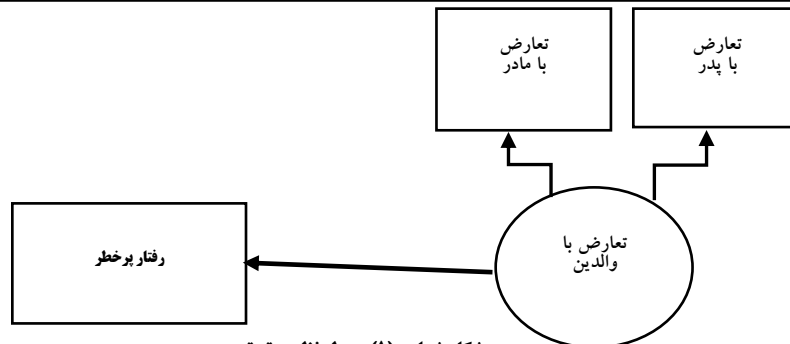
نوجوانان تأیید شده است. در این تحقیق تعارضات والدین در خانه و خارج از خانه با فرزندان موجب رفتارهای پرخطری چون دعوا، خشونت و ایجاد مزاحمت توسط فرزندان شده است. چرا که ساخت و فضای خانواده، نقش مهمی در عملکرد و رفتار افراد ایفا می‌کند. والدین از آن جهت حائز اهمیت هستند که خانواده اولین منشأ اجتماعی شدن^۱ محسوب می‌شود و نیز عقاید والدین می‌تواند پیام‌های آموزشی برنامه‌های پیشگیری را تقویت یا تضعیف کند. شواهد به دست آمده از تحقیقات تجربی نشان می‌دهند که خانواده‌ها و والدین نقش اساسی در جلوگیری از مصرف مواد و الکل در کودکان دارند. زمانی که عوامل چندگانه با هم ترکیب می‌شوند، به نظر می‌رسد در صورت شکست خانواده در ایفای نقش محافظت کننده خود، احتمال سوء مصرف مواد در نوجوانان به طور جدی افزایش می‌یابد (۲۰). همچنین فاطمی و همکاران (۷)، در تحقیق خود به بررسی نقش خانواده در بزهکاری فرزندان به بررسی نقش نظارت والدین و دلبستگی به خانواده در کاهش بزهکاری نوجوانان پرداختند. در تحقیق فیض‌الهی و بایبری (۹)، که به روش کیفی صورت گرفته است در میان عوامل مختلف زمینه‌ساز گرایش نوجوانان به مصرف مواد مخدر به نقش فرزندپروری آسیب‌زا و مدیریت ناتوان خانواده اشاره شده است.

در مجموع می‌توان گفت که به تعبیر هال (۳۴)، وضعیت نامناسب خانواده که به اشکال مختلف نمایان می‌شود مستقیماً بر آسیب‌های مرتبط با نوجوان تأثیر دارد. در همین رابطه می‌توان گفت که هرچه تعارضات والدین (پدر و مادر) با فرزندان بیشتر باشد آنان احتمال بیشتری دارد تا درگیر رفتارهای پرخطر قرار گیرند. در واقع کشش و فشار در خانواده که ممکن است میان والدین و یا والدین و فرزندان رخ دهد موجب می‌شود فرزندان نقش حمایتی و همچنین نظارتی والدین را از دست دهند. در این وضعیت به تعبیر هال اهمال و غفلت در ابتدا از سوی والدین رخ می‌دهد و با تشدید تعارضات میان فرزندان و والدین نوعی گسست میان آن‌ها رخ می‌دهد. در این وضعیت فرزندان با توجه به کم تجربه بودن در برابر رفتارهای پرخطر و انحرافی راحت‌تر تصمیم گرفته و در بسیاری موارد انواعی از رفتارهای پرخطر را تجربه می‌کنند. طبعاً محیط مدرسه و به خصوص گروه دوستان در این وضعیت نقش مهمی خواهند داشت اما نقش اصلی را در این میان میزان تعارض والدین با فرزندان و در ادامه میزان گسست فرزندان با آن‌ها بازی می‌کند.

مدل تحقیق

در این تحقیق با توجه به ادبیات تحقیق، مدل زیر جهت بررسی رفتار پرخطر دانش‌آموزان طراحی گردید. بر اساس مدل زیر سازه تعارض با والدین با دو بعد (تعارض با پدر و تعارض با مادر) بر تجربه رفتار پرخطر دانش‌آموزان تأثیر دارد.

^۱. Socialization

شکل شماره (۱): مدل نظری تحقیق

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اصلی

تعارض با والدین بر تجربه رفتار پرخطر دانش‌آموزان تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیات فرعی

۱. تعارض با پدر با تجربه رفتار پرخطر دانش‌آموزان رابطه مثبت و معنی‌داری دارد.
۲. تعارض با مادر با تجربه رفتار پرخطر دانش‌آموزان رابطه مثبت و معنی‌داری دارد.
۳. تعارض با والدین (کل) با تجربه رفتار پرخطر دانش‌آموزان رابطه مثبت و معنی‌داری دارد.

روش پژوهش

این تحقیق با رویکردی کمی و با تاکید بر راهبرد پیمایش^۱ انجام شده است. پژوهش پیمایشی با در نظر گرفتن فرضیه‌ها و آزمون آن‌ها و بررسی روابط بین متغیرها، بدون دستکاری مبتنی است. این نوع تحقیق با انتخاب و مطالعه نمونه‌های انتخاب شده از جامعه آماری به بررسی میزان شیوع، توزیع و روابط متقابل بین متغیرها می‌پردازد (۱۶). جامعه آماری در این تحقیق دانش‌آموزان دبیرستانی شهر امل در پایه‌های یازدهم و دوازدهم در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ می‌باشند. تعداد نمونه در این تحقیق بر اساس فرمول کوکران ۳۸۵ نفر انتخاب گردید.

با توجه به پراکندگی مدارس در سطح شهر و برای پوشش بهتر نمونه، در این تحقیق از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای برای انتخاب نمونه استفاده شده است. به این منظور ابتدا دبیرستان‌های شهر به چهار خوشه متناسب با جغرافیا، جمعیت و سطح فرهنگی اقتصادی شهر تقسیم شده‌اند. در ادامه از هر خوشه دو مدرسه (یکی دخترانه و دیگری پسرانه) به صورت تصادفی انتخاب

^۱. Survey

گردید. بعد از انتخاب مدارس نمونه با در نظر گرفتن سال تحصیلی (یازدهم و دوازدهم) تعداد کلاس هر پایه و در نهایت کلاس مورد نظر و افراد مورد نظر انتخاب شده است. بدین صورت که اگر در هر سال تحصیلی سه کلاس در هر مدرسه بود یک کلاس به صورت تصادفی انتخاب شد و در مرحله بعد از کلاس مورد نظر داده گردآوری شد. در صورت عدم همکاری مدرسه مورد نظر مدرسه دیگر از همان خوشه جایگزین شد.

ابزار گردآوری اطلاعات

با توجه به ماهیت موضوع تحقیق و مفاهیم و متغیرهای آن، داده‌های مورد نیاز تحقیق از طریق ابزار پرسشنامه به روش میدانی جمع‌آوری شده است. سئوالات مربوط به متغیر وابسته (رفتار پرخطر) توسط محقق طراحی گردید. کنش و رفتار پرخطر مجموعه رفتارهایی است که فرد به طور آگاهانه انتخاب و انجام می‌دهد که نتیجه آن می‌تواند سلامت روانی، جسمی و اجتماعی فرد و اطرافیان او را با خطر مواجه کند. در این تحقیق تلاش شده است متناسب با ابعاد گرایش به رفتار پرخطر مصادیق رفتار پرخطر از دانش‌آموز سؤال گردد. هدف این سئوالات سنجش تجربه رفتار پرخطر دانش‌آموز می‌باشد. این متغیر با پاسخ‌های دو گزینه‌ای بلی و خیر در قالب ۹ تجربه خطرناک (از جمله دوستی با جنس مخالف، رابطه جنسی با جنس مخالف، کشیدن سیگار، مصرف قلیان، خشونت، تخریب اموال عمومی) از دانش‌آموز سؤال شد. بنابراین بیشترین نمره ۹ و کمترین آن صفر می‌باشد. مقدار آلفای به دست آمده از این مقیاس نیز ۰/۷۹ بوده است.

متغیر مستقل در این تحقیق تعارض با والدین می‌باشد. تعارض میان نوجوانان و والدین عبارت است از اختلاف تا تضاد در اهداف یا مخالفت دو جانبه میان دو طرف که با ناسازگاری و ضدیت، هیجانات منفی و رفتارهای خصمانه و پرخاشگری مشخص می‌شود (۲۴). برای سنجش متغیر تعارض با والدین از مقیاس استاندارد تعارض والدین و فرزندان رابین و فاستر (۲۸)، استفاده شده است. این پرسشنامه دارای ۲۰ سوال به صورت جداگانه برای پدر و مادر می‌باشد که فرد باید به آن‌ها به صورت بلی یا خیر پاسخ گوید. در این تحقیق بررسی ضریب الفای نمرات برای پدر عدد ۰/۸۷ و برای مادر نیز عدد ۰/۸۵ را نشان می‌دهد. در هر بعد بالاترین نمره فرد ۲۰ (بیشترین تعارض) و کمترین نمره صفر (کمترین تعارض) می‌باشد.

یافته‌ها

همان‌گونه که آمد این تحقیق در میان ۳۸۵ نفر از دانش‌آموزان متوسط دوم (سال یازدهم و دوازدهم) انجام شده است. بر اساس یافته‌های تحقیق ۵۰/۴ درصد پاسخ دهندگان دختر و ۴۹/۶ درصد از آن‌ها

پسر بوده‌اند. هم‌چنین ۲۶ درصد پایه یازدهم و ۷۴ درصد نیز پایه دوازدهم بوده‌اند. هر چند نمونه از مدارس شهری انتخاب گردید اما ۱۹ درصد از پاسخگویان دارای محل سکونت روستا و ۸۱ درصد دیگر از شهر بوده‌اند. به لحاظ سنی نیز ۱۲/۳ درصد در سن ۱۶ سالگی، ۵۵/۷ درصد در سن ۱۷ سالگی و ۳۲ درصد در سن ۱۸ سالگی بوده‌اند.

جدول شماره (۱): توصیف متغیر وابسته (کنش‌های پرخطر) بر حسب انواع آن

انواع کنش‌های پرخطر	بلی (فراوانی)	بلی (درصد)	خیر (فراوانی)	خیر (درصد)
دوستی با جنس مخالف	۲۱۸	۵۶/۶	۱۶۷	۴۳/۴
رابطه جنسی با جنس مخالف	۸۳	۲۱/۶	۲۹۸	۷۷/۴
کشیدن سیگار	۹۳	۲۴/۲	۲۸۸	۷۴/۸
مصرف قلیان	۱۴۶	۳۷/۹	۲۳۵	۶۱/۰
مصرف مشروبات الکلی	۹۲	۲۳/۹	۲۹۱	۷۵/۶
مصرف برخی از مواد مخدر (گل، شیشه، ماری جوانا و ...)	۲۴	۶/۲	۳۶۱	۹۳/۸
خشونت و دعوا با دیگران	۲۲۰	۵۷/۱	۱۶۱	۴۱/۸
تخریب اموال عمومی (در مدرسه یا بیرون ...)	۵۵	۱۴/۳	۳۳۰	۸۵/۷
رابطه با افراد غریبه در فضای مجازی	۱۶۴	۴۲/۶	۲۱۹	۵۶/۹

بر اساس اطلاعات بیش از نیمی از دانش‌آموزان تجربه خشونت و دعوا با دیگران را گزارش کرده‌اند. بعد از آن دوستی با جنس مخالف بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است. در واقع بیش از نیمی از دانش‌آموزان خودمراقبتی کمتری در رابطه با دوستی با جنس مخالف از خود نشان می‌دهند. هم‌چنین نزدیک به نیمی از دانش‌آموزان با افراد غریبه در فضای مجازی رابطه دارند. یکی از دلایل این موضوع دسترسی آسان و کم هزینه و فاقد کنترل فضای مجازی در میان دانش‌آموزان می‌باشد. مصرف قلیان یکی دیگر از مواردی است که در مدارس در میان دانش‌آموزان شیوع دارد هر چند پایین‌تر از میانگین می‌باشد. هر چند مصرف دخانیات از جمله قلیان و در مرحله بعد سیگار توسط دانش‌آموزان قابل توجه گزارش شده است، اما مصرف مواد مخدر در پایین‌ترین سطح در میان رفتارهای پرخطر گزارش شده است.

بررسی متغیر مستقل (تعارض با والدین) نشان داد که میانگین سطح تضاد نوجوانان با والدین نسبتاً پایین می‌باشد هر چند سطح تعارض پاسخ دهندگان با پدر با میانگین ۴/۷۲ (دامنه ۰-۱۷) بیشتر از مادر با میانگین ۴/۲۶ (دامنه ۰-۱۸) می‌باشد. بیشترین تعارض برای والدین مربوط به پرخشگری می‌باشد. نگرانی و حق به جانب بودن والدین یکی دیگر از موارد تضاد میان فرزندان و والدین می‌باشد. اما کمترین میزان تعارض مربوط به حمایت والدین از فرزندان در زمان مشکل می‌باشد.

در این تحقیق جهت توصیف و هم‌چنین آزمون فرضیات دو متغیره از نرم افزار SPSS استفاده شده است. هم‌چنین بر اساس نرم افزار AMOS مدل نظری تحقیق آزمون گردید.

جدول شماره (۲): آزمون تفاوت میانگین‌های رفتار پرخطر بر حسب جنسیت، نوع مدرسه و پایه تحصیلی

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	میزان T	سطح معناداری
جنسیت	دختر	۳۷/۷۱	۹/۸۲	۰/۰۰
	پسر	۵۷/۶۷	۱۷/۵۰	
نوع مدرسه	غیر انتفاعی	۵۴/۲۸	۱۸/۱۱	۰/۰۰۰
	دولتی	۴۴/۳۹	۱۵/۹۸	
پایه تحصیلی	یازدهم	۳۸	۱۱/۰۷	۰/۰۰
	دوازدهم	۵۱/۱۷	۱۷/۸۹	

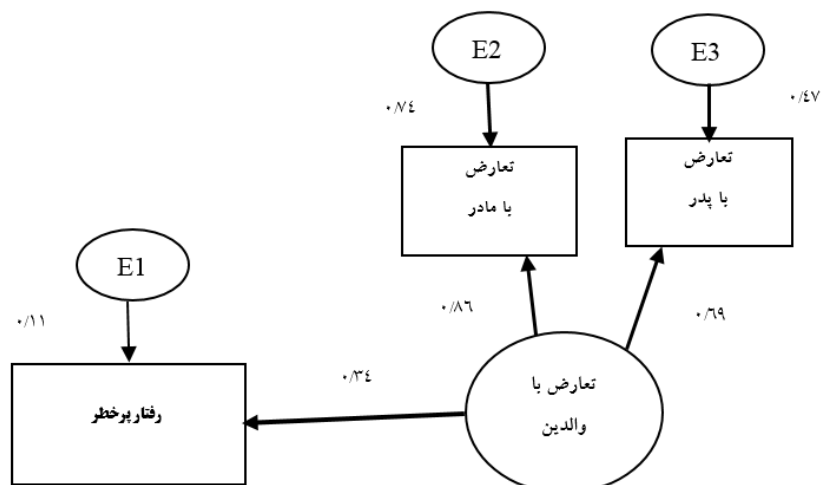
جدول (۲) بیانگر آزمون تفاوت میانگین‌های رفتار پرخطر بر حسب جنسیت و نوع مدرسه و پایه تحصیلی می‌باشد. همان‌گونه که از آزمون بر می‌آید میانگین رفتار پرخطر پسران بیشتر از میانگین دانش‌آموزان دختر می‌باشد. سطح معنی‌داری هم معنی‌دار بودن این تفاوت را نشان می‌دهد. هم‌چنین جدول بررسی تفاوت رفتار پرخطر دانش‌آموزان به لحاظ نوع مدرسه را نیز نشان می‌دهد. دانش‌آموزانی که در مدارس غیرانتفاعی هستند دارای تجربه رفتار پرخطر بیشتری نسبت به دانش‌آموزان در مدارس دولتی می‌باشند. هم‌چنین دانش‌آموزان پایه دوازدهم دارای رفتار پرخطر بیشتری نسبت به دانش‌آموزان پایه یازدهم می‌باشند. چرا که میانگین حاصل شده بسیار بیشتر از میانگین دانش‌آموزان پایه یازدهم می‌باشد. طبقاً سطح معنی‌داری نیز بیانگر معنی‌داری تفاوت میانگین این دو گروه می‌باشد.

جدول شماره (۳): آزمون همبستگی میان متغیر مستقل و رفتار پرخطر

تعارض با والدین	میزان همبستگی	معنی‌داری
تعارض با پدر	۰/۱۸	۰/۰۰
تعارض با مادر	۰/۳۱	۰/۰۰
کل	۰/۳۵	۰/۰۰

جدول (۳) بیانگر آزمون همبستگی میان تعارض والدین و تجربه رفتار پرخطر دانش‌آموزان می‌باشد. همان‌گونه که از جدول بر می‌آید میزان همبستگی و سطح معنی‌داری روابط میان تعارض با پدر و مادر بیانگر معنی‌داری و مثبت بودن رابطه است. همبستگی تعارض با والدین (کل) نیز معنی‌دار می‌باشد. به این معنی که هر چه تعارض دانش‌آموزان با والدین بیشتر باشد تجربه رفتار پرخطر آن‌ها نیز بیشتر خواهد بود.

- تعارض با والدین بر رفتار پرخطر در میان دانش آموزان تاثیر دارد.

DF= 1 CFI= 0/98 NFI= 0/97 CMIN/DF = 2/62 sig=0/10 RMSEA=0.06 $R^2 = 0,11$

شکل شماره (۲): آزمون تجربی تاثیر تعارض با والدین بر رفتار پرخطر

مدل فوق بیانگر آزمون تجربی تاثیر تعارض با والدین بر رفتار پرخطر می باشد. همان گونه که از مدل بر می آید ضریب تعیین مدل برابر $R^2 = 0.11$ می باشد. تعارض با والدین تاثیر مثبت و معنی داری بر گرایش به رفتار پرخطر دارد (Beta=0.34). به این معنی که هر چه تعارض با خانواده بیشتر باشد رفتار خود مراقبتی دانش آموزان نیز کمتر بوده و آنها رفتار پرخطر بیشتری از خود نشان می دهند. بررسی انواع شاخص های برازش نشان می دهد که مدل ما از برازش قابل قبولی برخوردار است. شاخص های برازش مطلق که مبتنی بر تفاوت دو ماتریس بوده در حد قابل قبول می باشند. چرا که آمار کای اسکوتر معنی دار نبوده و نسبت کای اسکوتر به درجه آزادی در محدوده قابل قبولی قرار دارد (CMIN/DF=2/62). هم چنین شاخص برازش تطبیقی (CFI=.98). هم بیانگر مناسب بودن مدل می باشد. در نهایت شاخص های برازش مقتصد که در رابطه با درجه آزادی است نیز در حد قابل قبول می باشند. چرا که آماره ریشه دوم میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA=0.06) بیانگر برازش قابل قبول مدل مسیر می باشد. کلاً این آماره ها نشان می دهند که مدل نظری ما توسط داده های نمونه ای مورد حمایت قرار گرفته است.

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه نوجوانان و جوانان در معرض انواعی از آسیب‌های اجتماعی قرار دارند. این مسأله صرفاً مربوط به جامعه‌ای خاص نیست بلکه نوجوانان در همه جوامع برخی از آسیب‌های اجتماعی از جمله رفتارهای پرخطر را تجربه می‌کنند. رفتارهای پرخطر به دلیل تاثیرات مخرب جسمانی و روانی بر نوجوانان از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد. به ویژه زمانی که افراد در سنین پایین درگیر این نوع از رفتارها می‌شوند رفتار پرخطر در میان نوجوانان تحت تاثیر متغیرهای مختلف قرار دارد. یکی از مهم‌ترین این متغیرها تعارض فرزندان با والدین می‌باشد. بر همین اساس در این تحقیق تلاش شده است به بررسی نقش تعارض دانش‌آموزان دوره متوسطه با والدین در تجربه رفتار پرخطر آن‌ها بپردازیم.

همان‌گونه که آمد انواعی از رفتارهای پرخطر در میان دانش‌آموزان رایج است که دوستی با جنس مخالف، خشونت و دعوا با دیگران و رابطه با غریبه‌ها در فضای مجازی بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده‌اند. هر چند تعارض میان فرزندان و والدین پایین گزارش شده است اما پرخاشگری و حق به جانب بودن والدین در تعاملات میان فرزندان و والدین شایع می‌باشد. هم‌چنین بر اساس نتایج این تحقیق رفتارهای پرخطر در میان دانش‌آموزان پسر بیشتر از دختران می‌باشد. رفتارهای پرخطر در میان دانش‌آموزان مدارس غیرانتفاعی بیشتر از مدارس دولتی و در میان دانش‌آموزان پایه‌های دوازدهم بیشتر از پایه یازدهم گزارش شده است.

بر اساس نتیجه حاصله در این تحقیق تعارض میان فرزند و والدین رفتار و تمایلات مخاطره‌آمیزی را موجب می‌شود. در واقع هرچه تعارضات میان فرزندان با والدین بیشتر باشد تجربه رفتار پرخطر فرزندان بیشتر خواهد شد. جهت تحلیل این نتیجه باید توجه داشت که حمایت و نظارت خانواده عنصری مهم در امنیت و حفاظت فرزندان می‌باشد. تحقیقات مختلفی به نقش مثبت نظارت والدین در محافظت در برابر رفتار پرخطر تاکید داشته‌اند. مثلاً تحقیقی که توسط زارعی و همکاران (۳۷)، در میان دانش‌آموزان دبیرستانی صورت گرفته است بر نقش تعارض و بدرفتاری والدین با فرزندان بر رفتار خشونت‌آمیز آنان تاکید شده است. بر اساس مطالعات پیشین (۱۱) و (۱۲)، نظارت والدین بر فرزندان در صورتی می‌تواند تاثیر مثبت در کاهش آسیب‌های اجتماعی داشته باشد که به شیوه افراطی نباشد. چرا که در صورت افراطی بودن تاثیری معکوس خواهد داشت. از منظر دیگر شیوه تعامل والدین و فرزندان اگر همراه با سخت‌گیری غیرمنطقی باشد طبعاً موجب تعارض بیشتر شده و واگرایی بیشتری را میان دو طرف موجب خواهد شد. این مسأله موجب گرایش بیشتر فرزندان به دوستان بزهکار و در عین حال به رفتارهای پرخطر خواهد شد. به نظر مورلی و همکاران (۲۲)، تعارضات والدین و فرزندان در سنین پایین تاثیرات منفی شخصیتی و روانی در سنین بزرگسالی به بار آورده و فرزندان را بیشتر در معرض رفتارهای پرخطر قرار می‌دهد. این موضوع با تاکید گاسی و تلزر (۱۲)، مبنی بر نقش زمینه اجتماعی خانواده در گرایش فرزندان به رفتار پرخطر تائید می‌شود. نتایج تحقیق اسموکوسکی و همکاران (۳۰)، نشان داد که تعارض بین والدین

و فرزندان با شیوه‌های فرزندپروری منفی (خانواده‌های کنترلگر و اقتدارگرا، اجبار، عدم صمیمیت) ممکن است عامل خطر اصلی برای مشکلات روانی مانند اضطراب، افسردگی و رفتار تهاجمی باشد. همچنین تحقیق احمدی (۲)، نشان داد که سخت‌گیری و تعارض والدین موجب گرایش بیشتر فرزندان به رفتارهای جنسی پرخطر خواهد شد. به نظر تومی و همکاران (۳۳)، والدینی خشن فرزندان را در معرض استفاده از دخانیات، مصرف الکل و رفتارهای جنسی خطرناک قرار می‌دهد. همچنین شیوه تعامل و نظارت سهلگیرانه‌تر نیز به همان نتیجه روابط سخت‌گیرانه منتهی خواهد شد. سبک فرزندپروری سهلگیرانه همراه با تعارض و درگیری میان فرزندان و والدین موجب افزایش گرایش دانش‌آموزان به رفتارهای پرخطر خواهد شد. بنابراین تحقیقات مختلف به نوعی بر اهمیت نقش خانواده بر سلامت جسمی و روانی فرزندان تاکید دارند.

در مجموع می‌توان گفت که خانواده به عنوان مهم‌ترین نهاد جامعه‌پذیری در جامعه نقش کلیدی در آموزش و پرورش کودکان بازی می‌کند. بر همین اساس نوع تعاملات والدین و فرزندان می‌تواند مسیری برای سلامت فرزندان و یا آسیب‌پذیری آنان باشد. در واقع خانواده‌ها به جای تعارض و برخوردهای افراطی با فرزندان باید تعامل منطقی همراه با احترام متقابل را در پیش گیرند. در این مسیر آموزش مهارت‌های زندگی به والدین در جهت کاهش تعارض والد-فرزند (۱۵)، توان‌بخشی و افزایش مهارت اجتماعی والدین بسیار مهم می‌باشد. تربیت و پرورش فرزندان نیازمند مهارت و توانایی خاصی می‌باشد که والدین می‌توانند در دوره‌های مشاوره‌ای به خصوص با کمک مدارس از آن‌ها بهره‌مند شوند. افزایش مهارت‌های اجتماعی به فرزندان در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی (۲۷)، و تکنیک‌های خودمراقبتی در میان دانش‌آموزان به کمک مدارس و همچنین خانواده‌ها می‌تواند در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی به خصوص تجربه رفتارهای پرخطر در میان دانش‌آموزان موثر باشد. بر همین اساس پیشنهاد می‌شود:

۱. مدارس دوره‌های مشاوره‌ای حل مسأله برای دانش‌آموزان و والدین برگزار کنند.
۲. مدارس کارگاه‌های آشنایی با رفتارهای پرخطر برای دانش‌آموزان برگزار کنند.
۳. همچنین مدارس و صدا و سیما شیوه‌های خودمراقبتی در مواجهه با رفتارهای پرخطر را به دانش‌آموزان آموزش دهند.
۴. برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های گفتگوی خانواده با شرکت والدین و فرزندان در پیشگیری از تعارضات میان فرزندان و والدین کمک کننده می‌باشد.

تعارض منافع

«بنابر اظهار نویسندگان، مقاله حاضر فاقد هر گونه تعارض منافع بوده است.»

منابع

1. Aazad, T. & Sharifi, M, H. (2011). Sociological explanation of anomic sexual relations in Iran. *Journal of Family Research*, Vol. 28, No. 4, P.p: 436-464.
2. Ahmadi, H. & Moeini, M. (2015). An Investigation of the Relationship between Social Skills and High-Risk Behaviors among the Youth: The Case of Shiraz City. *Strategic Research on Social Problems in Iran*, Vol. 4, No. 1, P.p: 1-24.
3. Arabnejad, S; Mafahkeri, A. & Ranjbar, M. J. (2018). The role of family cohesion and self-worth in predicting tendency towards risky behavior in adolescents. *Journal of Psychological Studies*, Vol. 14, No. 1, P.p: 147-162.
4. Barikani A. (2008). High Risk Behaviors in Adolescent Students in Tehran. *IJPCP*; Vol. 14, No. 2, P.p:192-198.
5. Bolland, j. M. (2003). hopeless and risk behavior among adolescents living in poverty inner city neighbourhood, *journal of adolescence*, Vol. 26, No. 2, P.p: 146-158.
6. Campbell, R; Wright, C; Hickman, M; Kipping, R. R; Smith, M; Poulou, T. & Heron J. (2020) Multiple risk behavior in adolescence is associated with substantial adverse health and social outcomes in early adulthood: Findings from a prospective birth cohort study. *Prev Med*. 2020 Sep; Vol. 138, P.p: 106-157.
7. Fatemi, D; Rahimi, A; Saadati, M. & Abbaszadeh, M. (2016). The Survey of Family's Role in Delinquency of Teenagers (Case Study: Zanjan City's Teenagers). *Strategic Research on Social Problems in Iran*, Vol. 5, No. 3, P.p: 35-50. doi: 10.22108/ssoss.2016.20960.
8. Fathi, U. & Zakeripour, G. (2013). Recognizing of phycological tendency cusses of youths to risky behavior, *Journal of Research in Police Science* Vol. 20, No. 1, P.p: 95-126.
9. Feizolah, A. & Bapiri, O. (2022). Investigating the Causes, Areas and Consequences of Drug Use Among Adolescents (Case study of adolescents in Ilam). *etiadjohi*; Vol. 15, No. 62, P.p:141-165. URL: <http://etiadjohi.ir/article-1-2572-fa.html>
10. Ghazinejad, M. & Savalanpor, E. (2008). Survey of relation between social exclusion and preparation for addiction. *Journal of Social Problems of Iran*. Vol. 62, No. 2, P.p: 139-180.
11. Gorbani, A. & Amani, A. (2015). Explanatory theoretical Model for Parenting Styles, Attachment Styles and Differentiation of couples. *Counseling Culture and Psychotherapy*, Vol. 6, No. 21, P.p:6786-198. doi: 10.22054/qccpc.2015.4188.
12. Guassi, M. & Telzer, E, H. (2018). Family conflict shapes how adolescents take risks when their family is affected. *Dev Sci*. 2018 Jul; Vol. 21, No. 4, P.p:12611.
13. Hair, E. C; Moore, K. A; Garrett, S. B; Ling, T. & Cleveland, K. (2008). The continued importance of quality parent-adolescent relationships during late adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, Vol. 18, No. 1, P.p: 187-200.
14. Hoskins. H, D. (2014). Consequences of Parenting on Adolescent Outcomes, *Societies*, Vol. 4, No. 2, P.p: 506-531.
15. Karami, M. & Mohamadkhani, S. (2019). Educating of life skill on decreasing parent-child conflict among Shirvan students. *Scientific Quarterly of Social-Cultural Studies of Khorasan*, Vol. 13, No. 2, P.p: 127-151. doi: 10.22034/fakh.2019.93119.
16. Kerlinger, F. N. (2005). *Multiple Regression in behavioral research*. Translated by Hasan saraiy. Tehran. Samt press.
17. Khajenori, B. & Dehghani, R. (2015). Study the relationship between family conflicts and aggressive behavior in adolescents. *Social Science Quarterly*, Vol. 9, No. 28, P.p: 91-120.

18. Killianova, T. (2013) Risky Behavior. In: Gellman M.D., Turner J.R. (eds) Encyclopedia of Behavioral Medicine. Springer, New York, NY
19. Liu, L. & Wang, N. & Tian, L. (2019). The Parent-Adolescent Relationship and Risk-Taking Behaviors Among Chinese Adolescents: The Moderating Role of Self-Control. *Front. Psychol.* 10: 542. doi: 10.3389/fpsyg.2019.00542.
20. Mohamadkhani, S. & Nori, R. (2013) Primary prevention of addiction with emphasis on family. Tehran. Organization of fighting with narcotic.
21. Moidfar, S. & sabouri, H. (2011). Analyzing Life Quality of Retired Elderly in Tehran (Focusing on formal and informal social support). *Social Development & Welfare Planning*, Vol. 3, No. 7, P.p: 67-98.
22. Morelli, N. M; Hong, K. & Garcia, J. (2023). Everyday Conflict in Families at Risk for Violence Exposure: Examining Unique, Bidirectional Associations with Children's Anxious- and Withdrawn-Depressed Symptoms. *Res Child Adolescent Psychopathology*. Vol. 1, No. 51, P.p: 317-330. <https://doi.org/10.1007/s10802-022-00966-6>.
23. Miri, M. (2010). Relation of risky behavior with perceived educational styles and relation with God. Ma thesis in phycology. university of Tehran.
24. Packard, T. (2017). Tactics for successful organizational change in a youth and family services agency. *Children Youth Serv Rev*. Vol. 81, No. 2, P.p: 129-138. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2017.07.028>.
25. Potard, C; Courtois, R. & Rusch, E. (2008). 'The influence of peers on risky sexual behaviour during adolescence', *The European Journal of Contraception & Reproductive Health Care*, Vol. 13, No. 3, P.p: 264-270.
26. Rahmani, M; Ghasemi, V. & Hashemianfar, A. (2016). Investigation of the Effect of Social Relations on High-Risk Behaviors of Adolescents of Bojnourd City, Iran. *Journal of Applied Sociology*, Vol. 27, No. 1, P.p: 1-26. doi: 10.22108/jas.2016.20478.
27. Ramezani, H; Rafie, H; Khodaie, M; Karbalaie Nori, A; & Hoseinzade, S. (2012). Determining the efficacy of social skills training in treatment of drug addiction in patients referring to Tehran Clinic. *The Scientific Journal of Rehabilitation Medicine*, Vol. 1, No.1, P.p: 63-72. doi: 10.22037/jrm.2012.1100046.
28. Robin, A. L. & Foster, S. L. (1989). *Negotiating parent-adolescent conflict: A behavioral- family systems approach*. New York: Guilford Press.
29. Sharapova, S; Reyes-Guzman, C; Singh, T; Phillips, E; Marynak, K. L. & Agaku, I. (2018). Age of tobacco use initiation and association with current use and nicotine dependence among US middle and high school students, 2014-2016. In *Tobacco Control*. Vol. 29, No. 1, P.p: 49-54.
30. Smokowski, P; Bacallao, M; Cotter, K. & Evans, C. R. (2015) The Effects of Positive and Negative Parenting Practices on Adolescent Mental Health Outcomes in a Multicultural Sample of Rural Youth, *Child Psychiatry Hum Dev* Vol. 46, No. 2, P.p: 333-345.
31. Soleymani nia L, Jazayeri A, & Mohamad khani P. (2006). The Role of Positive and Negative Mental Health in Adolescent's Health Risk Behaviors. *refahj*. Vol. 5, No. 9, P.p: 75-90. URL: <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-1948-fa.html>
32. Terzian, M; Andrews, K. & Anderson, K. (2011). Preventing Multiple Risky Behaviors among Adolescents: Seven Strategies, *Child Trends*

-
33. Tomé, G. M. Q; Camacho, I. N. M; Simões, C. & Matos, M. G. D. (2012) How can peer group influence the behavior of adolescents: explanatory model. *Global journal of health science*, Vol. 4, No. 2, P.p: 2635-139.
  34. Williams, J. H. (1982). "Criminology and Criminal Justice". London: Butterworth.
  35. Yang, Y, Yan. Qiong, Zhang, Zhe, QI, Y. & Luo, C. (2020) Characteristics and trends of adolescents health risk behaviors in Shanghai from 2004 to 2019[J]. *Chinede Journal of school health*, Vol. 43, No. 8, P.p: 1148-1151. doi: 10.16835/j.cnki.1000-9817.2022.08.007
  36. Yun, H. J; Cui, M. & Blair, B. L. (2016). The mediating roles of adolescent disclosure and parental knowledge in the association between parental warmth and delinquency among Korean adolescents. *J. Child Fam. Stud.* Vol. 25, No. 3, P.p: 2395-2404. doi: 10.1007/s10826-016-0425-6
  37. Zarei, A; Mahdavi, M. & Akbari, H. (2015). Studying the Effects of Family and Friends on the Students' Violence. *Journal of Social Sciences Ferdowsi University of Mashhad*, Vol. 12, No. 1, P.p: 251-276. doi: 10.22067/jss.v12i1.20580